

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԱՌԱՔՈՒՆԻ ՈՒ ՔԱՆԱՔԱՅԻՆՈՒԹ ՊԱՏԱՆԻՒ

(Շարունակութիւն, տես թիւ 4) :

ՕՒՆՆԱԿ

Չափաորոշման յոսկարութեան լարու
զութենէդ վեր բաժնի ձեռք մի վարներ,
կ'ըսէ առակը, ոմանք կը ջանան ամե-
նայն ոգւով որ իրենց ծնողացը վիճա-
կէն աւելի վեր բարձրանան, և ասով
կը կարծեն որ կատարելութեան կը
գիմեն, բայց սուտ է ու խաբէական,
վասն զի՝ ինչ կ'ըսես ան տղուն որ
կ'ուզէ բեռնակրի մը բեռը իր վրայ
առնել, արդեօք ուժովնա՞յ կ'ուզէ, չէ,
ինչու որ բեռնի ծանրութեանը տակ
կը ճգմուի. այսպէս է նաեւ անիկայ
որ իր կարողութենէն վեր վիճակի մը
կը փափաքի :

Ո՞վ պատանեակը, մի ամբընաք ձեր
հօրը արհեստին ետեւէն ըլլալու, լաւ
է բարի կօշկակար մը քան թէ գէշ
բժիշկ մը : Ոմանք որ կրնային գեղի
լաւ վարձուոր մը ըլլալ, կ'ուզեն քա-
հանայ ըլլալ : Ո՞վ որ իր հօրը արհեստէն
կ'ամբընայ, այնպիսին բարի մարդ չէ :
Խորհրդանշան արտօնաք մըն է, կ'ըսեն ոմանք,
կ'ուզե՞մ աշխատանք մի՞շտ ընդհատել : Որն
է անարգական արուեստը. անգլխավի-
նը : Որն է աշխուական արուեստը .
առաքինիի սւ քաղաքակիրթ մարդունը :
Լ'եղի կը յարգեմ իմ գրացի հիւսնս,
քան թէ միլիոններու տէր եղող ան
հարուստը՝ որ ուտելէն խմելէն ու յո-
բանջելէն դուրս ուրիշ բան չգիտեր :
Պատուաւոր վիճակը ան է, որով մէկը
կրնայ ինքզինքը լաւ պահպանել, կա-
տարելագործել և անով նաեւ ուրիշ
ներուն ալ օգտակար ըլլալ, մարդուս
անարգանք ու նախատինք եղող ար-
ուեստները միայն անօգուտ ու անվա-
յել արուեստներն են :

Եւ իմ տանս մօտը բնակող միջակ
վաճառական Սարգիսը որ գրեթէ միշտ
առածներով ու օրինակներով կը խօս-
սի, քովը կանչեց անցեալ իրիկուն իր
20-22 տարուան տղան, թէ սը չեմ որ
խալիր, ու ըսաւ. « Սիրելի Յակոբիկս,
երբոր ես քու տարիքդ էի, հայրս պըղ-
տիկ կրպակ մը ինծի յանձնեց : Դնա՛
ու (Կարասի կեդր ըլլալ), ըսելով, ես ան
աստեն սկսայ գիշերի ծաղաւէններ ու աչ-
նիս քառանկէններ աշխատելով ասդին
անդին քալել. քիչ բայց ստեղծ ստեղծ
ըրած վաստակովս գոհ կ'ըլլայի. վասն զի
ալ լաւ է քիչ քան թէ բնաւ. և անով
միայն մարդուս քսակը կրնայ լեցուիլ :
և որչափ որ աժան կը ծախէի այնչափ
գնողներ կը շատնային. և կը ջանայի
միանգամայն որ ծախած բաներս ըստ
ու աշխու ըլլան, այսպէս ահա առջի
ոսկին վաստակեցայ որ ամենէն դժուար
բանն է և վասն զի բանը սկսելն է, սկը-
սելէն ետքը ամէն բան աւելի դիւրաւ
առաջ կ'երթայ, և իրաւցընէ, կամայ
կամայ ոսկիներս շատցան և բամպակի
գործարան մը բայցի՝ որ ան ալ յաջող
գնաց. բայց դժբաղդաբար քիչպէս
գիտես, երկու տարի է որ կրակը ամեն
բաներնիս այրեց. ահաւասիկ ուրեմն,
որդեակ, դու հիմա ստիպուած ես որ
նորէն դու քեզմէ բազդդ չլինել նայիս
գրեզ կամաւ փորձ ու առաքինի մար-
դու մը քով դրի և արդէն աչքդ ու
ձեռքդ վարժած է ամեն բան լաւ ու
շուտ ընելու. սովորած ես հնազանդիլ,
որպէս զի գիտնաս լաւ ալ հրամայել-
թէ որ իմ արուեստս շարունակես՝ աւ-
գէն խանութին ամեն գործիքներն ու
նիս, ինչպէս դարձեալ ինձմէ գնողներն
ու գործակիցներս, և անոնց հետ մէկ
տեղ քու հօրդ վրայ եղած համար,
մոռեղը, հիմա ուրեմն որ ծերութեա-
նըս նշաններէն կ'իմանամ որ մահուան
պէտք է պատրաստուիմ՝ և դու իմ

տեղս պիտի յաջորդես, անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ո՛րչառ գիտցիր որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ո՛րչառ գիտցիր որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ո՛րչառ գիտցիր որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ինչպէս որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ինչպէս որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ինչպէս որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ո՛րչառ գիտցիր որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ինչպէս որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ո՛րչառ գիտցիր որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ինչպէս որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

Ինչպէս որ ասն ինչ փոփոխութիւններ որչափ պիտի ըլլան այնչափ աւելի քան թէ անհաւանիկ իմ անձիս փորձովը աս խրատներս քեզի կու տամ:

մը վրայ մի ծանրաբեռներ , վառն զի
ամենն ալ անկատար կ'ըլլան : Սուտքդ,
եւթդ և տուածներդ ճշդիւ ամեն ան-
գամ նշանակէ . և դարձեալ կը յանձ-
նեմ որ բանալիքի տակ պահես ունե-
ցածդ . բանալին խաղաղութեան մեծ
բարեկամն է . վասն զի՝ Ս՛կ որ լաւ ին-
քոյն , լաւ ալ ինքիս : Բ՛նն օր հաշիւդ
ըլլէ . թէ որ շաբթուն վերջը բան մը
աւելնայ՝ մեկդի դիր . մտածելով որ
ամեն օր նոյնպէս յաջող չերթար :

Ս կը ընտելան աս ալ քեզի կ'ուզեմ
ըսել , որ գրքի մը մէջ կարդացեր եմ
թէ՝ « Սարգս երջանի » Ը՛լլաւ համար պէտք
է քիչ միջոցի մէջ կենայ , և շատ տեղ
չփոխէ ո :

Օ՛ր :

ԳՈՂ ԸԼԼԱԼ ԻՐ ՍԵՊՏԱՅԱՆ
ՎԻՃԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

Ս իճակ մը ընտրելէդ վերջը ջանա
որ գոհ ըլլաս , որն որ Ա . փափայնեց
և Բ . երեսակցութիւնդ չափաւորելով
կ'ըլլայ :

Գլխով մը որչափ խմէ այնչափ աւ-
ելել կը ծարուի . այսպէս ալ մեր փա-
փաքները : Ե՛սոր հաճոյք մը կը կա
տարես , վաղը երկու նոր հաճոյք ալ
վրան կ'աւելնան . վերջը չորս , բայց
մեր հաճոյքները կատարելու համար
ուղեղ միայն բաւական չէ՝ ալ միջոց-
ներ ալ պէտք է : Ի աւ կրնանք ապրիլ
թէ որ մեր իղձերն ու հաճոյքները
կատարելու մէջ չափաւոր ըլլանք . մերը
փղձերը կատարելու միջոցները մեր
չեն . բայց կապերնիս չափաւորիլը մեր
ձեռքն է . Սկ որ շա Խոս Գլխու Խա-
ղութիւն լաւի՝ խղ Խաղ չալի՝ հալի . իսկ
թվ որ ուզածը չկրնար ընել . թող կրը
ցածին միայն փափաքի . Որչափ քիչ
փափաք ունենաւ այնչափ աւելի քիչ
քան պակաս կ'ըլլայ քեզի : Ս . Գրան

կիսկու Սալիզեան Վիլ Բանի իր փափաքն
կ'ըսէր , և ան քիչն ալ քիչ իր փափաքն :

Երբեք ես ալ քիչ զի ուզեցի կրկնել ,
վասն զի քններ տեսեր եմ որ մարդուս
նեղութեանցն ու անհանգստութեա-
նը եւ ուրիշներուն հետ գտնուիւ
գլխաւոր արմատը՝ իր սեպհական վի-
ճակին մէջ գոհ չըլլալն ու աւելին ըս-
տանալու փափաքն է :

Սմանք Բասալիս եղծի՝ լա՛վ լա՛նի՛մ ,
կ'ըսեն . իրաւ է արգեօք . բայց գի-
տէք թէ որչափ քիչ բանով գոհ կ'ըլ-
լայ քիչ բանի փափաքողը : Գեղարայի՛ն
պատառ մը եգիպտացորենով , ընդն
ցին՝ քանի մը կտոր գեանտխնձորով ,
կամ բուռն մը շագանակով կը կշտա-
նայ ու երկիրը կը մշակէ . այսպիսեաց
համար օրը քանի մը փող բաւական
է . ուր ընդհակառակն փափկակեաց
հարուստի մը համար հարիւր , երկու
հարիւր դահեկանն ալ քիչ է :

Որչափ քիչ կարօտութիւն ունե-
նաք՝ այնչափ աւելի աղատ կ'ըլլաք . ա-
գով չեմ ուզեր ըսել որ զրկէք զձեզ
որ և իցէ անմեղ զուարճութիւններէ .
և հանգստութիւննիդ չմտածէք . այլ
թէ՝ տղբատ ծներ էք կամ ետքէն ադ
քառայերն էք , ասոր վրայ չարտմիք . և
ի վեր քան զամենայն . մի նմանք ա-
նոնց որ ուրիշներուն գթութիւնը
չարժելու համար զիրենք կը նուազ
տացընեն ու խեղճ ողբմեղի կը ձեւա-
ցընեն : Ե՛ստ աւելի անաշ է մար-
դուս իրեն քրտամբը վատարկած կը
տոր մը հացը ընտանեացը հետ մեկ
տեղ աւտելով , քան մեծահարուստ
խնայք մը երբ ցածութեամբ , երես
պաշտութեամբ կամ ստելով մասնա-
կից կ'ըլլուի սեղանին :

Օ՛ր :

Ե՛ղէկ ապրելու գլխաւոր արգելքը
լաւագոյն ապրելու փափաքն է . ասի-

կայ միտքդ պահէ . եւ վիճակիդ մէջ
գոհ ըլլալու . համար երեւակայութիւն
նրդ սանձէ , այսինքն՝ օգոյն մէջ բեր-
գեր մի շիներ . և միշտ ուրիշին վի-
ճակը մի ըստագոյն կարծեր քան ըզ-
քուկիկդ :

- Ըրուեստաւորը , Ո՛հ , երանի թէ ես
դեռոր եղած ըլլայի ըսերով՝ կը հառաչէ .
առանց աշխատելու լաւ մը կը հագո-
ւելի զարդարուելի . ճամբորդութիւններ
կ'ընէի և պատուոյ կը հասնէի : Ի՞նչ հակառակն
զինքն ուրն այ՛ Լոյսնի՝ արուեստա-
ւորներուն , կ'ըսէ , որոնք պոռնիկին
կէցած՝ իրենց բանին գործին
կը նային . վասպէ՛սդ հայերնին իրենց
պողո՛ղ հեփ նստած կ'ոսեն , առանց
խմբուելու հրաշայնի վախ չաշելու :

- Ըստպէս նաև աշխարհականը եր-
ջանիկ կը սեպէ քահանային վիճակը .
վաճառականը՝ փաստաբանինը իրմէ ա-
ւելի բախտաւոր կը կարծէ , և գեղա-
ցին՝ հիւսանը :

Ի՛սոյց թէ որ յանկարծ մէկը առա-
ջարկելու ըլլայ որ իրենց համար նա
խանձելի եղած ուրիշ վիճակի մը հետ
փոխեն ունեցած վիճակնին , այնչափ
բայց , այնչափ թէորհեր կը ծամծըմեն՝
որ վերջապէս նորէն իրենց վիճակին
մէջ կ'ուզեն մնալ . իսկ թէ որ փոխեն
այլ , քիչ կը տեսէ , վասն զի գոհ չըլլա-
լով իրենց նոր ընտրած վիճակին վրայ
նորէն առջինին կը փափաքին :

Ո՛հ , քայց թէ որ հարուստ ըլլայի , աղէկ
է . քայց հարստութիւն ու երջանկու-
թիւն ըսելը արդեօք մէկ կը կտրծես .
Բնչպէս ինքզինքդ կը խաբես . Բնչ
վիշտեր , Բնչ գլխու ցաւեր չեն քա-
շեր հարստսները , Իրաւ է , համեղ
ու աղնիւ բաներ կ'ուտեն . քայց աչ-
խատաւոր մը շատ աւելի ակործ կը
դժայ՝ թէ իրենք . կակուղ անկողիննե-
րու վրայ կը պառկին , քայց քունե-
րն անհանգիստ քուն մըն է . շատ
մարդիկ իրենցմէ կ'ախմուռն ունին .

քայց իրենք ալ ուրիշներէն . վասն զի
ամեն տանեաց վրայ ալ պատուհան
կայ . պատշաճը նայինք ըսելով և տե-
սակ տեսակ պնդազլխութիւնները
նեւ ուզելով ինչ տըհաճութիւններ
չէ՞ն կրեր՝ որոնցմէ աղքատը ազատ են
բոլորովին . և որովհետեւ վրանին նա-
յոյշ շատ աչք կայ , անոր համար ա-
ղատութիւննին ալ աւելի քիչ է . եւ
վերջապէս , որովհետեւ շատ փափաք-
ներ սրտեքնուն մէջ կը սնուցանեն՝
ուստի երջանկութիւննին ալ այնչափ
աւելի նուաղ է : Ի՞նչ համեմատու-
թիւն ունին իրենց անուշահոտ սե-
նեակները , շքեղ գորգերը և այն մե-
ծապնի կոհ կարասիքը՝ երկնքին պայ-
ծառութեանը , ծիծաղախիտ դաշտե-
րուն ծաղկանց պերճութեանը հետ
որ հասարակաց մարդկութեան համար
պատրաստած է Ըստուած : Իսոյ՛ ար-
դեօք իրենց թանգարանին մէջ նկարք
մը որ զուարթ առաւուտու մը , աստե-
ղազարդ գիշերոյ մը հետ , ծովափանց
մօտ կամ բլուրներու ետեւէն եղած
արեւմուտքի մը սեասրանին հետ կա-
րենայ բաղդատուիլ :

Ի՛սոյք են ան գանձերն ու հաճոյք-
ները որ Ըստուած աշխատասէր մարդ-
կանց տուաւ որ յարգեն : Ի՛սոյց պա-
լատանց մէջ բուռնալ սարսափելի հը-
րէշ մըն ալ կայ՝ որ է ճանճութիւն
զոր աղքատը չգիտեր . Անք էք եր-
բէք քաղցի մը խղճուկ փողոցներուն
մէջ անանկ ուրախութեան երգե-
րու ձայներ , ինչպէս որ կը ըսուին լը-
ճերու վրայ , դաշտերու մէջ , այգե-
կութի և հունձքի ժամանակ , հիւսան
կամ ասուեգործի մը խանութին մէջ .
Տեսեր էք երբեք հարուստներուն վը-
րայ՝ արուեստաւորաց ունեցած ճրչ-
մարիտ ուրախութիւնն ու անկեղծ
զուարթութիւնը , իսկ երբ իրիկունը
օրուան ինչպէս անցուած ըլլային կը

մտածեն . Ինչ կարծէք , որուն սիրտը աւելի գոհ կ'ըլլայ , արդեօք գեղացի ին , որ թէ իրեն և թէ ուրիշներուն բարեացը համար աշխատած ըլլալը կը ծանօնայ . թէ արդեօք հարուստին որ բոլոր ժամանակը դատարկութեամբ անցուց , եւ կենաց այն վերջի վայրկեանին որէն արդեօք աւելի ծանր հաշիւ մը պիտի պահանջուի :

Ս'երջապէս ամեն փայտ իրեն որ դրն ունի , ամեն դուռն իրեն հարկանելիքը , ամեն կշռորդ իրեն հաւաքարշը , ամեն վիճակ ալ իրեն թելու առութիւնները . Իսկ առած է թէ՛ ամեն մարդ իրեն որին իրող չէրաւ ինչոյ , իսկ որ ինչերուն արհաւիրքին անգամ չէր : Իմ առաքինի եւ քաղաքակիրթ բարեկամներէս մէկը (Ս'էքս . Ս'անցոնի) կ'ըսէ . « Ս'արդո՛ւ քանի որ այս աշխարհքիս վրայ է , հիւսանդ մըն է՝ որ աւելի կամ նուազ անհանգիստ անկողնի մը վրայ կ'ընկողմանի . եւ չորս կողմը ուրիշ անկողններ ալ կը տեսնէ , քարեյարդար եւ տարտաքուստ ուղղեալ , եւ կը կարծէ որ հոն աւելի հանգիստ կ'ընկողմանուի . բայց անկողնը լոխսել տալէն ետեւ , հազիւ թէ նոր անկողնոյն վրայ կը պառկեցնեն , կը սկսի նեղուիլ ու փուշեր խօթելու պէս մարմինը կը տանջուի . վերջապէս , գրեթէ առջի ջուրը կը գառնայ . ասոր համար աւելի պէտք է բարիք ընել մտածենք՝ քան թէ բարեպէս ապրիլ , որով միայն կրնանք նսեւ լաւագոյն ապրիլ :

Ս'տքերնիդ որոշ դրէք որ ճամարիտ երջանկութիւն այս աշխարհքիս մէջ չեկայ , լաւագոյն կ'ապրի ով որ քիչ մեղք կը գործէ . և թէ որչափ բարիքներ երազենք , այնչափ ալ չենք գտնար բան մը որ մեր սիրտը գոհ ընէ , և աս բընական բան է , վասն զի աշխարհքս մեր տունը չէ : ()տար երկիրներու մէջ

Թափառող ճանապարհորդ մը որչափ ալ հանգիստ ըլլայ՝ միշտ իրեն տան վառարանին կը փափաքի . և այն սենեկին ուր որ աւելի հառատութիւն խաղաղութիւն մը կրնայ գտնել . մեկը ալ այս հաստատութիւն հանգիստը պիտի վաշեկենք երբ մեր հայրենիքը հասնիք , որ միայն առաքինի ու քաղաքակիրթ մարդու պէս ապրելով ձեռք կը ձգուի :

կ .

ՎԱՏԱՐԵԼ ԶՊԱՐՏՍ ՍԵՊՏԱԿԱՆ
ՎԻՃԱԿԻ

Չէ , ես ինծի աւելի հարուստին վրայ չեմ նախանձիր , մանաւանդ երբ կը տեսնեմ քան զիս աղքատ եղողներն և աւելի խեղճութեամբ ապրողները . ես ճարտարութեամբս ու ջանքովս իմ գործողութիւններս անանկ վիճակի մը մէջ դրեր եմ , որ առանց մոմտուքի հանգիստ կարենամ ապրիլ , լաւագոյն վիճակի մը փափաքելէս առաջ պէտք է ես ինծի հարցնեմ . (Ս'ք վիճակը արեւոյ իմ խորհրդին վերջէ՛ . — Ս'ք քեօս ինչո՞ւ անոյ աւելի երկնի եւ աստիճանը : Ս'իճակ մը ընտրելէն առաջ պէտք է աստիճան մտածել . իսկ ընտրելէն վերջը նոյն վիճակին պարտքերը լաւ կերպով ու հաստատութեամբ կատարելու է : Ի՞նչ երթան կորսուին մեզմէ այն գարշելի երկու ախտերը , ծուր-լիւն ու անհոգ-լիւն . Օ՛ուրութիւնը՝ որ կ'ուզէ միշտ բամբակներու մէջ պըրլուիլ եւ երբէք բանի մը ձեռք չը դարնէր . և Ս'նհոգութիւնն՝ որ ամեն բան ձգձգելով կ'ընէ . Ի՞նչ մը որ պիտի ընենք՝ ուղեւոր ընենք . այն ձին որ առանց մորակի չը լսուի՝ չը կրնար ալ ասպարէզին մէջ յաղթել . և թէ որ շունը դանդաղ շարժի՝ եղբերուն կը փախչի :

(Պիտի շարունակուի)